

Türkiye’de Köy Enstitülerine Yönelik Çalışmaların Sistemik İncelemesi

Nihal YILDIZ YILMAZ¹ Seher ESEN² Osman AKANDERE³

¹ Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Karaman, Türkiye

nihalvildizyilmaz@gmail.com (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

² Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Konya, Türkiye

seheresen42@gmail.com

³ Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Konya, Türkiye

akandereO.59@gmail.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi
Geliş: 16.07.2023
Kabul: 01.09.2023
Yayın: 29.09.2023

Anahtar Kelimeler:
Köy Enstitüleri,
Lisansüstü Tezler,
TR Dizin Makaleler,
İçerik analizi,
Sistemik derleme

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Köy Enstitüleri alanına yönelik yapılan 1977-2021 yılları arasındaki lisansüstü tezler ile 1960-2021 yılları arasındaki Tr Dizin makaleler belirli ölçütlere göre incelemektir. Araştırma, sistemik inceleme yaklaşımları arasında yer alan tarama modellerinden betimsel tarama modeline göre yürütülmüştür. Çalışmanın evreni, literatür taraması sonucu ölçütlere uyan 104 adet yüksek lisans tezi ile 67 adet makaleden oluşmaktadır. Araştırmanın analizinde sistemik inceleme yaklaşımı türleri arasında yer alan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, literatür taranarak araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılarak yapılmıştır. Makaleler ve lisansüstü tezler arasında bir bütünlük olması için kodlamalar ve sınıflamalar yapılmıştır. Sistemik derlemeye dahil edilen çalışmalardan 11 kavramsal kategori ve 176 kod elde edilmiştir. Belirlenen kategoriler, yayımlandığı yıllar, düzeyleri, yayımlandığı yerler, türler ve konu alanlarına göre analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre son yıllarda köy enstitüleri ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar artarken makalelerde inişli çıkışlı bir araştırma grafiği belirlenmiştir. Köy enstitüleri ile ilgili yapılan 104 lisansüstü tez çalışmasından 16’sı doktora tezi iken 88 tanesi yüksek lisans tezi olarak belirlenmiştir. TR Dizinde yer alan makalelerin ise 45 tanesi araştırma makalesi iken 22 tanesi derleme makaledir. Köy enstitüleri ile ilgili lisansüstü tezler 44 farklı üniversitede, 15 farklı alanda ve 24 farklı konu alanında gerçekleştirilmiştir. Tr Dizinde yer alan makaleler ise 35 farklı dergide ve 27 farklı konu alanında gerçekleştirilmiştir.

A Systematic Analysis of Studies on Village Institutes in Turkey

Article Info

ABSTRACT

Article History
Received: 16.07.2023
Accepted: 01.09.2023
Published: 29.09.2023

Keywords:
Village Institutes,
Postgraduates theses,
TR Index Articles,
Descriptive content
analysis,
Systematic review

The purpose of this research is to examine the postgraduate studies in the field of Village Institutes in Türkiye between 1977-2021 and the studies in Tr Index articles between 1960-2021 according to certain criteria. The research was carried out according to the descriptive survey model, which is one of the systematic review approaches. The universe of the study consists of 104 master's theses and 67 articles that meet the criteria as a result of the literature review. In the analysis of the research, Content analysis, which is among the types of systematic review approach, was used in the analysis of the research. The data of the research were made by using the information form prepared by the researchers by scanning the literature. Codings and classifications were made to ensure integrity between the articles and postgraduate theses. 11 conceptual categories and 176 codes were obtained from the studies included in the systematic review. The determined categories were analyzed according to the years of publication, levels, places of publication, genres and subject areas. According to the findings obtained from the research, while postgraduate studies on village institutes have increased in recent years, a fluctuating research graph has been determined in the articles. While 16 of the 104 postgraduate thesis studies on village institutes were doctoral theses, 88 of them were determined as master's theses. While 45 of the articles in the TR index are research articles, 22 of them are review articles. Postgraduate theses on village institutes were carried out in 44 different universities, in 15 different fields and in 24 different subject areas. The articles in the Tr Index were published in 35 different journals and in 27 different subject areas.

Atıf/Citation: Yıldız Yılmaz, N., Esen, S. & Akandere, O. (2023). Türkiye’de Köy Enstitülerine Yönelik Çalışmaların Sistemik İncelemesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 941-958.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğu yıllardan itibaren eğitim alanında birçok girişimde bulunmuştur. Eğitimle ilgili düzenlemeler yapılırken yabancı uzmanlar ülkeye çağırılmış ve ülkenin eğitimine yönelik fikirler alınmıştır (Akkutay, 1996; Aydın, 2013; Şahin, 1998). Nitekim 1 Kasım 1928 tarihinde Yeni Harfler kabul edilmiş, ardından halkın okuma yazma oranının yükseltilmesi için 1929 yılında Millet Mektepleri ve 1932 yılında ise Halkevleri açılmıştır (Kılıç, 2019; Kirby, 2015; Şahin, 1992). Ancak halkın okuma yazma oranını artırmak için yapılanlar yeterli olmamıştır (Başgöz, 1995; Kirby, 2015). Halkın büyük bir kısmı özellikle de köylerde yaşayanların ve kadınların okuryazar oranı çok düşük kalmıştır (Kartal, 2008). Köylerin gelişmesi, kalkınması, yeni kurulan cumhuriyet rejiminin halka anlatılması, halkın cehaletten kurtulması için eğitimin rolü önemsenmiştir (Kapluhan, 2012). Bu yüzden halkın yüzde 80’ini oluşturan köylere ulaşmak amacıyla farklı girişimlere ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda ilk olarak 22 Mart 1926 tarihli “Maarif Teşkilatına Dair Kanun” ile “köy muallim mektepleri”nin zemini hazırlanmış ve böylece 1926 yılında Kayseri Zincidere’de, 1927 yılında da Denizli’de olmak üzere iki köy muallim mektebi açılmıştır (Karagöz, 2005; Şahin, 1995). Ancak politik ve ekonomik nedenlerden dolayı Kayseri Zincidere’deki köy muallim mektebi 1932 ve Denizli’deki köy muallim mektebi ise 1933 yılında kapatılmıştır (Ada & Baysal, 2013; Kirby, 2015). Ardından Mustafa Kemal Atatürk’ün önerisiyle 1936 yılında Saffet Arıkan’ın Maarif Vekilliği döneminde “Eğitmen Kursları” açılmıştır (Kaplan, 2002). İlk eğitmen kursu 1936 yılında Eskişehir Çifteler-Mahmudiye Köyündeki bir ilkokulda açılan ilk eğitmen kursundan olumlu sonuçlar alınmasından sonra kursların çoğaltılması adına yasa hazırlığına girişilmiştir (Türkoğlu, 2020). Bu girişim sonucunda, 11 Haziran 1937’de 3238 sayılı “Köy Eğitmenleri Yasası” ile bu kursların sayısı 11’e çıkarılmıştır (Öztürk, 1998). Görüldüğü üzere köye öğretmen veya eğitmen yetiştirmek amacıyla pek çok girişimde bulunulmuştur.

Köylerin öğretmen ihtiyacını karşılama çabalarına ek olarak ayrıca köylere öğretmen yetiştirmek amacıyla dönemin Maarif Vekili Hasan-Âli Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç’un girişimleriyle 17 Nisan 1940 yılında 3802 sayılı kanunla köy enstitüleri kurulmuştur (Akyüz, 2020; Güven, 2018). İlk olarak on, sonrasında yedi ve en son olarak da dört tane açılan ve toplamda 21 tane olan köy enstitüleri tarıma elverişli ve geniş arazisi olan bölgelerde eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır (Aydın, 2013). İlkokuldan sonra kız ve erkek öğrenciler beş yıllık bir eğitim almak üzere köy enstitülerine alınmıştır (Ada & Baysal, 2013).

“İş içinde, iş aracılığıyla, iş içinde eğitim” felsefesiyle kurulan enstitülerde öğrencilerin iş birliğiyle ve imece yöntemiyle öğrenip kendilerini geliştirebilecekleri öğrenme ortamları sunulmuştur (Koç, 2013). Öğrencilerin çok farklı alanlarda eğitim aldıkları ve kendilerini çok yönlü geliştirebildikleri kurumlar olan köy enstitülerinde dersler; kültür dersleri, ziraat ders ve çalışmaları, teknik dersler ve çalışmalar olarak üç kümeye ayrılmıştır (Apaydın vd., 2000). İş ve üretim odaklı eğitim anlayışıyla, bütün derslerin imece ile yaparak yaşayarak öğrenildiği enstitülerde dersler ve konu alanları öğrencilerin günlük yaşamla ilişkilendirebilecekleri şekilde belirlenmiştir (Akandere & Esen, 2021). Enstitülerde tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, resim, sanatsal oyunlar, çocuk bakımı gibi derslerin yanında ziraat, kümes hayvancılığı, arıcılık ve ipek böcekçiliği, balıkçılık, su ürünleri ve ayrıca demircilik, marangozluk, dülgerlik, makine ve motor kullanımı, köy ev ve el sanatları, dokumacılık gibi derslerin de verildiği bilinmektedir (Kaplan, 2002). Sanatsal ve kültürel faaliyetlere çok büyük önem verilen köy enstitülerinin eğitiminde öğrencilerin müzik ve resim becerilerinin geliştirilmesi, ulusal oyunları öğrenmesi, biçki-dikiş yapabilmesi, enstrüman çalabilmesi, tiyatro yapabilmesi gibi faaliyetler önemsenmiştir (Türkoğlu, 2020).

Karma eğitimi benimseyen köy enstitülerinde çok sayıda köy öğretmeni ve sağlık elemanı yetişmiştir (Sallan Gül vd., 2015). Kız ve erkek öğrencilerin birlikte eğitim görmesi o dönemde eleştirilere neden olmuştur (Esen & Akandere, 2021). Köy enstitülerinde karma eğitime 1950 yılında son verilmiştir (Akay, 2017). 1946 yılında göreve getirilen Şemsettin Sırer ile birlikte 1947 yılından itibaren gitgide etkinliği zayıflayan köy enstitüleri (Çakmak, 2007), eleştirilere ve baskılara daha fazla

dayanamayarak 1954 yılında ilk öğretmen okullarıyla birleştirilmiş ve böylece enstitülerin faaliyetleri sona ermiştir (Gümüsoğlu, 2019).

Köy enstitüleri özgün eğitim felsefesiyle, çok yönlü konu alanlarıyla, yapısıyla, görüşleriyle ve ideolojik bakış açısıyla aktif olduğu dönemden günümüze kadar tartışmalarla, eleştirilerle veya övgülerle gündemde kalmış ve Türk eğitim tarihinde önemli konulardan biri olarak yerini almıştır (Yıldız & Akandere, 2017). Köy enstitüleriyle ilgili olumlu ve olumsuz eleştiriler, kurulduğu yıllardan günümüze kadar sürmüş ve farklı konularda birçok araştırma yapılmıştır. Köy enstitülerinin yapısını ve eğitimini araştıran çalışmalar günümüzde de oldukça ilgi çekmektedir. Bu ilgi doğrultusunda köy enstitüleri çok farklı alanlardaki uzmanların araştırma kapsamına girerek çalışmalara konu olmuştur. Böylece köy enstitülerinde çalışan öğretmenlerin ve eğitim gören öğrencilerin yazdıkları kitaplardan ziyade köy enstitülerinin farklı açılardan ele alındığı çok sayıda lisansüstü tezin ve makalenin yazıldığı görülmektedir. Köy enstitülerine yönelik araştırmaların yapıldığı yılların ve yoğunlaştığı konuların ortaya koyulması, enstitülerle ilgili yapılan çalışmaların bir resmini çizmek açısından önemli olabilir ve bu tarz çalışmalar gelecekteki araştırmalara ışık tutabilir. Nitekim ilgili literatürde köy enstitüleriyle ilgili yapılan çalışmaların incelendiği bazı çalışmalara rastlanmaktadır (Ayaz vd., 2015; Çukur, 2008; Koç, 2020, 2021a, 2021b; Şahin vd., 2013). Bu çalışmalar incelendiğinde yalnızca lisansüstü tezlere odaklanıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan bazılarının geçmiş yıllarda yapıldığı saptanmıştır (Ayaz vd., 2015; Çukur, 2008; Şahin vd., 2013). Son yıllarda yapılan çalışmaların ise kapsamının dar olduğu görülmektedir (Koç, 2020, 2021a, 2021b). Bu çalışmalarda yalnızca lisansüstü tezler ya da makaleler incelenmiştir. Ayrıca bu araştırmalarda incelenen çalışmaların yıl aralıklarının da çok geniş olmadığı saptanmıştır. Genel olarak incelendiğinde ise köy enstitüleriyle ilgili makalelerin sistematiik olarak incelendiği bir çalışmaya rastlanmadığı ve tezlerin incelendiği çalışmaların da boyutlarının sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan köy enstitüleriyle ilgili yapılan çalışmaların daha kapsamlı olarak incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Bu doğrultuda çalışmanın amacını, Türkiye’de köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin ve TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde taranan makalelerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın problem cümlesini, “Türkiye’de köy enstitüleri konulu hazırlanan lisansüstü tezler ile TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde taranan makalelerin sistematiik incelenme değerlendirilmesi ne şekildedir?” oluşturmaktadır. Bu temel problem doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

Türkiye’de köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin;

- 1) yıllara göre dağılımı ne şekildedir?
- 2) lisansüstü düzeylere göre dağılımı ne şekildedir?
- 3) yapıldığı üniversitelere göre dağılımı ne şekildedir?
- 4) alanlara göre dağılımı ne şekildedir?
- 5) konu alanlarına göre dağılımı ne şekildedir?

Türkiye’de köy enstitüleri konulu TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde yer alan makalelerin;

- 6) yıllara göre dağılımı ne şekildedir?
- 7) türlerine göre dağılımı ne şekildedir?
- 8) yayımlandığı dergilere göre dağılımı ne şekildedir?
- 9) konu alanlarına göre dağılımı ne şekildedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, sistematik inceleme yaklaşımları arasında yer alan tarama modellerinden betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Sistematik literatür taraması, belirli bir araştırma sorusu, konu alanı veya ilgilenilen fenomenle ilgili tüm mevcut araştırmaları belirleme, değerlendirme ve yorumlama aracıdır. Sistematik bir incelemeye katkıda bulunan bireysel çalışmalara birincil çalışmalar denir; sistematik bir inceleme araştırması ise ikincil çalışmanın bir şeklidir (Kitchenham, 2004). Sistematik gözden geçirme süreçleri, bilinenleri ve bilinme yollarını bir araya getirmenin açık yöntemidir (Gough, 2007). Tarama deseni, araştırmacının bir çalışma grubunun tutumlarını, görüşlerini, davranışlarını veya özelliklerini açıklamak amacıyla bir örneklem grubundan ya da evrenin tamamından bilgi toplama işlemidir (Creswell, 2020). Betimsel tarama ile verilerin genel bir özeti için ana özellikleri verilir. Betimsel tarama modelinden rastgele olarak toplanan veriler, gerçek veriler ile benzer özellikler göstererek modeli daha iyi hale getirecektir (Madigan, 2002).

Araştırmanın Evreni

Evrenin tamamına ulaşmak hedeflendiğinden dolayı araştırma için örneklem alınmamıştır. YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesindeki 1960-2021 yılları arasında yapılmış ve erişimi sağlanan 104 adet lisansüstü tez ile TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde 2002-2021 yılları arasında bulunan 67 makale araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırmada veriler literatür taraması yapılarak sistematik yaklaşımın aşamaları doğrultusunda toplanmıştır. Sistematik yaklaşımın aşamaları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Araştırma sorusunu belirleme ve çerçevesini belirleme; araştırmanın genel hatlarını belirleme.
2. Dahil etme ve hariç tutma kriterleri; Araştırma problemini ele alırken dikkate alınması gerekenler.
3. Arama stratejisi; Dahil etme ve hariç tutma kriterlerini karşılayan kanıtları belirlemek için kullanılan yöntemler.
4. Dahil etme kriterlerini karşılayıp karşılamadığı; Bulunan kanıtın dahil edilme için tanımsal kriterleri karşılayıp karşılamadığının kontrol edilmesi.
5. Çalışmaların sınıflandırılması; bulunan kanıtların tanımlanması ve böylece araştırma faaliyetinin haritalandırılması (Gough, 2007; Kitchenham, 2004).

Araştırma verilerini toplama süreci aşağıdaki şekilde yürütülmüştür:

Araştırma sorusunu belirleme ve çerçevesini belirleme: Araştırmada incelenecek çalışmaların belirlemek amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması yapılırken tezler ve makaleler olmak üzere iki farklı süreç takip edilmiştir. Araştırmada kullanılacak tezlerin belirlenmesi için Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Arşivinde detaylı tarama yapılmıştır. Detaylı tarama sırasında anahtar kelime olarak hepsine ulaşmak için “köy enstitü” yazılmış, aranacak alana tez adı, izin durumuna tümü ve tez türü olarak da tümü seçenekleri işaretlenmiştir. Bu anahtar kelimeler ve işaretlenen seçeneklerin altında 1977 ile 2021 yılları arasında yer alan 104 adet tez incelenmiştir. Köy enstitüleri ile ilgili olarak yayınlanan makaleleri belirlemek için ise TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde detaylı tarama yapılmıştır. Sayfada yer alan TR Dizin’de ara kısmına “köy enstitüleri” ve “köy enstitüsü” yazılmış, veri tabanı olarak Fen ve Sosyal işaretlenmiş, yıl aralığı olarak en geniş aralığı kapsayan 1960-2021 yılları belirlenmiş ve tüm alanlarda arama yapılmıştır. TR Dizin’in elektronik arşivinde 2002-2021 yılları arasında yayınlanan makalelere ulaşılmış ve bu makaleler arasından doğrudan köy enstitüleriyle ilgili 67 makale incelenmiştir.

Dahil etme ve hariç tutma kriterleri: Sistematik yaklaşımın aşamaları doğrultusunda incelenecek çalışmaların seçim sürecinde şu dahil etme kriterleri dikkate alınmıştır:

- Dahil edilen çalışmalar için en geniş aralıktan başlamak üzere son tarih 31 Aralık 2021

olarak belirlenmiştir.

- Başlıkta köy enstitüleri kelimesinin geçmesine önem verilmiştir.
- Köy enstitülerine yönelik çalışmalar olması dikkate alınmıştır.
- İngilizce ve Türkçe tüm tezler, makaleler araştırmaya dahil edilmiştir.
- Tezlerin tamamı (izinli-izinsiz) özetlerinden yararlanılarak araştırmaya dahil edilmiştir.
- Makalelerde TR ULAKBİM Dizinde yer alan Fen ve Sosyal olmak üzere tüm alanlar seçilmiştir.

Araştırmada hariç tutma kriterleri ise şu şekilde belirlenmiştir:

- Dahil edilme kriterlerini karşılamayan tüm çalışmalar araştırma dışında tutulmuştur.
- Anahtar kelimeler aracılığı ile belirlenemeyen tüm çalışmalar araştırma dışında tutulmuştur.

Arama stratejisi: Araştırmada dahil etme ve hariç tutma kriterlerini karşılayan çalışmaları belirlemek için YÖK Tez ve TR ULAKBİM Dizinde anahtar kelimeler kullanılmıştır.

Dahil etme kriterlerini karşılayıp karşılamadığı: Araştırma stratejisi sonunda bulunan çalışmalar araştırmanın alt problemlerini karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiş ve hepsinin karşıladığı belirlenmiştir.

Çalışmaların sınıflandırılması: Elde edilen çalışmalardan ulaşılan bulguların tablolaştırılarak yorumlanması yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde sistematik inceleme yaklaşımına uygun olarak içerik analizi ve bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Araştırmanın analizine uygun olacak şekilde verilerin kodlanması, kategorilerin oluşturulması, kodların ve temaların düzenlenmesi ile bulguların tanımlanması ve yorumlanmasından oluşan dört aşamalı model kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bibliyometrik analiz, genel resmi ortaya koymak amacı ile veritabanlarında anahtar kelimeler ile özetlerin, konuların, başlıkların incelenmesidir (Dere & Ateş, 2023). Bibliyometrik analiz ile makaleler ve tezler yıllara, dergilere, üniversitelere, alanlara göre dağılımını değerlendirmek ve araştırma alanındaki eğilimi belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Çalışmanın istatistiksel işlemleri yapılırken incelenen lisansüstü tezler ile TR Dizinde yayınlanan makaleler arasında bir bütünlük olması amacıyla kodlamalar ve sınıflamalar yapılmıştır. Köy enstitüleri ile ilgili sistematik çalışmaya dahil edilen toplam 150 çalışmadan 11 kavramsal kategoriden toplam 176 kod elde edilmiştir. Bu işlemler yapılırken kategorilerin oluşturulma sürecinde literatür taranarak değişkenler; tezlerin yıllara göre, lisansüstü düzeylere göre, yapıldığı üniversitelere göre, alanlara göre, konu alanlarına göre dağılımları ile makalelerin yıllara göre, türlerine göre, yayımlandığı dergilere göre, konu alanlarına göre dağılımları olarak belirlenmiştir. Kodlar ve temalar eşleştirildikten sonra bulgular tanımlanarak yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada sistematik inceleme yaklaşımı kullanılmasından dolayı araştırmaya dahil edilen çalışmaların doğru kodlanması güvenilirliği artıracaktır. Araştırmada oluşturulan 9 alt probleme ait 11 kavramsal kategori altında yer alan kavramların söz konusu 176 kodu temsil edip etmediğini belirlemek amacı ile uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan iki tane form bir uzmana verilmiştir. Formlardan ilki oluşturulan araştırmada oluşturulan 11 kavramsal kategori, ikincisi ise çalışmaların içeriklerinden elde edilen 176 kodu içeren listeyi içermektedir. Uzmandan bu iki listeyi kullanarak verilen listedeki 176 kod ile 11 kavramsal kategori ile eşleşmesi istenmiş ve daha sonra yapılan eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda belirlenen “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (2019) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) ile hesaplanmıştır. Bu durumda,

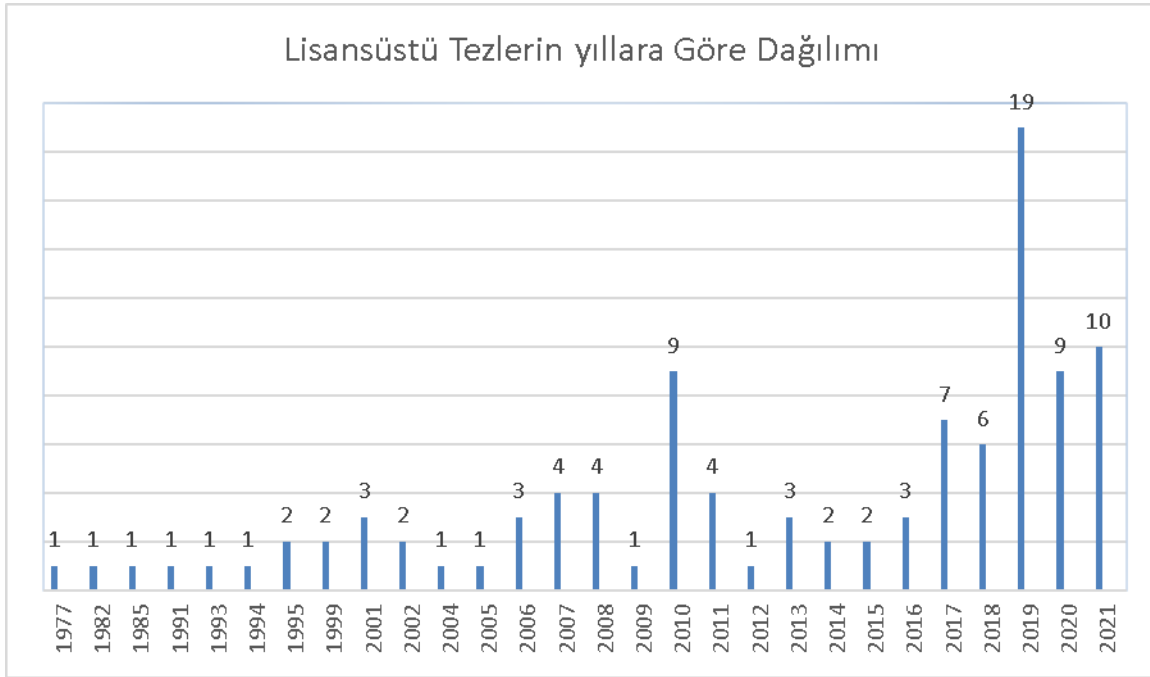
Güvenirlilik= $\frac{176}{176+2} \times 100 = \%100$ olarak hesaplanmış ve böylece uzman ile araştırmacılar arasındaki görüş birliğinin %90 ve üzeri aralığında çıkması nedeniyle araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Miles & Huberman, 2019).

Bu çalışmada da iç geçerliliği sağlamak için araştırmacılar tarafından objektif, doğruluk ve geçerli bilgilere ulaşmak amaçlanmış ve ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Dış geçerliliği sağlamak için araştırmaya tüm veriler dahil edilmiştir. İstatistiksel geçerliliği sağlamak için tüm araştırmacılar tarafından çalışmaların içeriği ayrı ayrı incelenmiştir. Yapı geçerliliğini sağlamak için alt problemler doğrultusunda inceleme yürütülmüştür. Köy enstitüleri ile ilgili konuların derinlemesine incelenmesinin yapılması için alan yazındaki boşluklar ortaya konulmak suretiyle yararlılık dikkate alınmış ve araştırmanın zaman, çaba gibi maliyetleri ile fayda analizi yapılarak çalışmanın yapılmasının uygun olduğu kararlaştırılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın amacına yönelik olarak araştırmanın bulguları elde edilen verilerin analizi doğrultusunda tablolaştırılarak sunulmuştur.

1. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 1977-2021 yılları arasındaki köy enstitülerine yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Grafik 1’de sunulmaktadır.

Grafik 1. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde 1977 yılından başlamak üzere 2021 yılına kadar köy enstitüleri ile ilgili lisansüstü tezlerin hazırlandığı görülmektedir. Bir yılda en az 1 en fazla 19 olmak üzere toplam lisansüstü tez sayısı ise 104 olarak belirlenmiştir. Grafik incelendiğinde 1977 yılında 1 adet köy enstitüleri ile ilgili lisansüstü tez yer alırken yaklaşık 5 yıl boyunca (1982’ye kadar) bu konuda hiç tez yapılmamıştır. 1985 yılından 1991 yılına kadar da bu konuda lisansüstü tez yazılmamıştır. Sonraki yıllarda ise bu kadar uzun süreli olarak köy enstitüleri ile ilgili araştırmaların yapılmadığı yıl sayısı çok daha azdır. 2019 yılı 19 adet lisansüstü tez ile en fazla köy enstitüleri ile ilgili konuda araştırmanın yapıldığı yıldır. 2021 yılı ise 10 adet lisansüstü tez ile 2019 yılına takip etmektedir. 2017-2021 yılları arasında lisansüstü tez sayısında bir artış gözlemlenmektedir.

2. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 1977-2021 yılları arasındaki köy enstitülerine yönelik olarak hazırlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı Grafik 2’de sunulmuştur.

Grafik 2. *Lisansüstü Tezlerin Lisansüstü Düzeylere Göre Dağılımı*

Grafik 2 incelendiğinde, 1977-2021 yılları arasında köy enstitüleri ile ilgili yapılan 104 lisansüstü tez çalışmasından 16’sı doktora tezi iken 88 tanesi yüksek lisans tezi olarak belirlenmektedir. Doktora tezleri tüm tezler içinde %15’lik bir dilimi kapsarken yüksek lisans tezleri %85’lik dilimi kapsamaktadır.

3. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 1977-2021 yılları arasındaki köy enstitülerine yönelik olarak hazırlanan lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelere göre dağılımı frekanslarıyla birlikte Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı*

Yapıldığı Üniversite	f
Ankara Üniversitesi	8
İstanbul Üniversitesi	6
Marmara Üniversitesi	6
Uludağ Üniversitesi	6
Ortadoğu Teknik Üniversitesi	5
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	5
Dokuz Eylül Üniversitesi	4
Gazi Üniversitesi	4
Karadeniz Teknik Üniversitesi	3
Selçuk Üniversitesi	3
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	3
Atatürk Üniversitesi	3
Giresun Üniversitesi	2
Adnan Menderes Üniversitesi	2
Muğla Üniversitesi	2
Atılım Üniversitesi	2
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2
Mersin Üniversitesi	2
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2
Boğaziçi Üniversitesi	2
Trakya Üniversitesi	2
Kocaeli Üniversitesi	1
Yeditepe Üniversitesi	1
Başkent Üniversitesi	1
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1

Trabzon Üniversitesi	1
Karabük Üniversitesi	1
Kafkas Üniversitesi	1
Kastamonu Üniversitesi	1
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1
Aksaray Üniversitesi	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	1
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
İstanbul Bilgi Üniversitesi	1
Maltepe Üniversitesi	1
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1
Dumlupınar Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1
Celal Bayar Üniversitesi	1
Ege Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	1
Dicle Üniversitesi	1
Yozgat Bozok Üniversitesi	1
İstanbul Arel Üniversitesi	1
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
Bahçeşehir Üniversitesi	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1

1977-2021 yılları arasında köy enstitülerine yönelik olarak yapılan lisansüstü tez çalışmalarının yapıldığı üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde Ankara Üniversitesi'nin 8 adet çalışma ilk sırada olduğu görülmektedir. Bunun arkasından İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi'nin 6'şar adet çalışma ile ikinci sırada oldukları görülmektedir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi 5'er adet çalışma ile diğer üniversiteleri takip etmektedir. Tablo 1 incelendiğinde 51 farklı üniversitede köy enstitüleri ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Burada dikkat çekici bir diğer husus ise 1977 yılında köy enstitüleri ile ilgili ilk lisansüstü çalışmanın yapıldığı Atatürk Üniversitesi'nde daha sonra 2 adet çalışma daha eklenmiş ve toplam 3 çalışma yapılmış olmasıdır.

4. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 1977-2021 yılları arasında köy enstitülerine yönelik olarak hazırlanan lisansüstü tezlerin alanlara göre dağılımları frekanslarıyla birlikte Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Alanlara Göre Dağılımı

Alanlar	f
Eğitim ve Öğretim	63
Siyasal Bilimler	8
Tarih	8
Mimarlık	5
Ekonomi	3
Türk İnkılap Tarihi	3
Kamu Yönetimi	2
Müzik	2
Türk Dili ve Edebiyatı	2
Şehircilik ve Bölge Planlama	2
Sosyoloji	2
Güzel Sanatlar	1

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1
Dentoloji ve Tıp Tarihi	1
Sahne ve Görüntü Sanatları	1

Tablo 2 incelendiğinde 1977-2021 yılları arasında köy enstitüleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğitim öğretimden tıpa, mimarlıktan sahne ve görüntü sanatlarına, ekonomiden kamu yönetimine kadar 15 farklı alanda yapıldığı görülmektedir. Ancak bunların yaklaşık olarak %61’i eğitim-öğretim alanını kapsamaktadır. Eğitim öğretimi ise 8’er adet çalışma ile siyasal bilimler ve tarih daha sonra ise Mimarlık 5 çalışma ile bunları takip etmektedir.

5. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 1977-2021 yılları arasındaki köy enstitülerine yönelik olarak hazırlanan lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımları frekanslarıyla birlikte Tablo 3’te sunulmuştur.

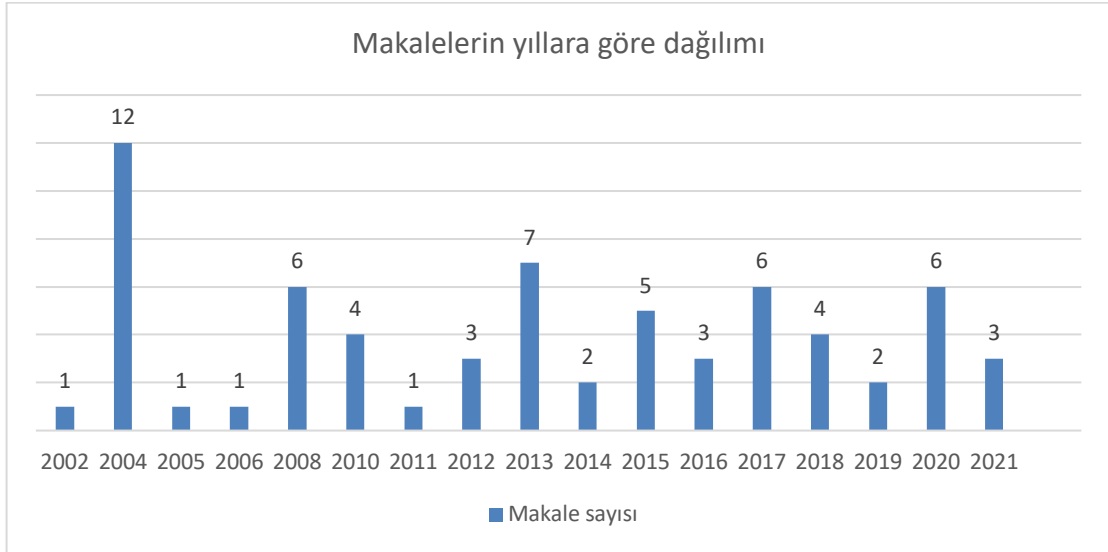
Tablo 3. *Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı*

Konu Alanları	f
Köy Enstitüleri Modelleri	30
Eğitim Süreçleri	18
Toplumsal Değişim Rolü	6
Mekân olarak Enstitü	5
Kalkınmadaki Rolü	5
Ulus-Devlet Rolü	4
Siyaset	4
Toplumsal Karşılaştırma	3
Modernleşme Rolü	2
Türk Kültürü	2
Sanatsal Faaliyetler	2
Kadınların Eğitimi	2
Yazılı Basın Rolü	2
Toplum Sağlığı	2
Sosyoloji	2
Öğretmen yetiştirme	1
Köyde eğitim sorunu	1
Kadınların rolü	1
Öğretmen algısı	1
Tarihsel modelleri	1
Fotoğraflarla Enstitü	1
Örgüt kültürü	1
Halk Eğitimi	1
Kültürel Mirastaki Yeri	1
Kariyer Süreci	1
İnanç Rolü	1
Eleştirilerin İncelenmesi	1
TBMM Kaynaklarında Enstitüler	1
Halkçılık	1

1977-2021 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmaların yapıldığı konu alanlarına göre dağılımı Tablo 3’te incelendiğinde en fazla “Köy Enstitüleri Modelleri” ve “Eğitim Süreçleri” konuları ile ilgili çalışma yapıldığı, en az ise “Toplum Sağlığı”, “Fotoğraflarla Enstitü” gibi konularda çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir. Köy Enstitüleri Modelleri konu alanında genellikle farklı enstitüler farklı bakış açıları ile ele

alınarak incelenmiştir. Eğitim Süreçleri konu alanında ise enstitülerde eğitim süreçlerinin ne şekilde işlediği farklı şekillerde ele alınmıştır. Ülkemizin kalkınmasında ve ulus-devlet olma yolunda enstitülerin önemli katkıları lisansüstü çalışmalarda incelenmiştir. Diğer ülkelerde yer alan farklı okul türleri ile köy enstitüleri karşılaştırılmıştır. Bunların dışında siyasetin bir dönem belirleyicisi olan enstitüler bu konu alanında da çalışılmıştır.

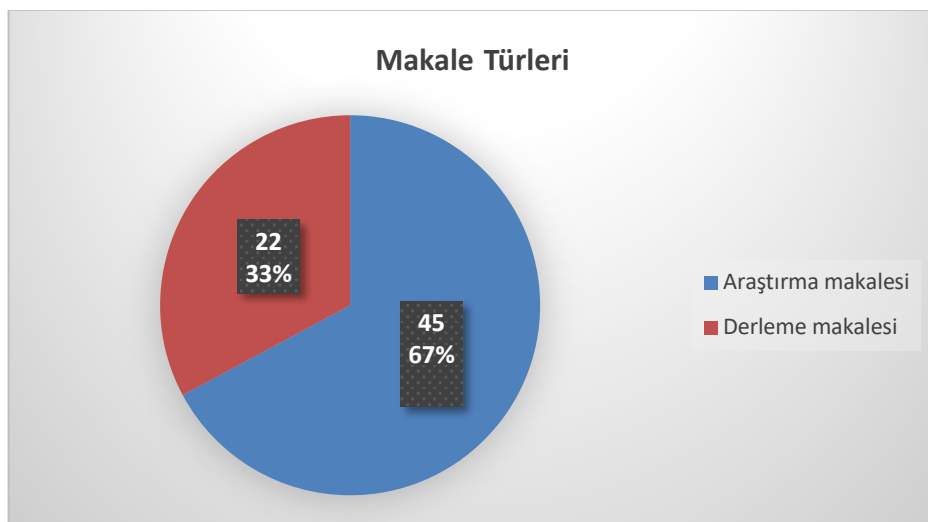
6. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 2002-2021 yılları arasında TR Dizin elektronik arşivinde yapılan tarama sonucunda ulaşılan makalelerin yıllara göre dağılımı Grafik 3’te sunulmuştur.

Grafik 3. Makalelerin yıllara göre dağılımı

Grafik 3 incelendiğinde TR Dizin elektronik arşivinde yayınlanan makalelerin 2002-2021 yılları arasında olduğu görülmektedir. Köy enstitüleriyle ilgili bazı yıllarda hiç yayınlanan makale olmaması; diğer yıllar arasında ise bir yılda en az 1 en fazla 12 makale yayınlandığı karşımıza çıkmaktadır. Grafik 3’te de görüldüğü üzere 2003, 2007, 2009 yıllarında köy enstitüleriyle ilgili hiç makale yayınlanmamıştır. Ancak 2010 yılından 2021 yılına kadar her yıl en az 1 tane olmak üzere makale yayınlandığı görülmektedir.

7. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 2002-2021 yılları arasında TR Dizin elektronik arşivinde köy enstitülerine ilişkin yayınlanan makalelerin türlerine göre dağılımı Grafik 4’te sunulmuştur.

Grafik 4. Makalelerin türlerine göre dağılımı

Grafik 4’te de görüldüğü gibi köy enstitüleriyle ilgili yapılan araştırmaların 45 tanesi (%67) araştırma makalesi, 22 tanesi (%33) ise derleme makalesi şeklindedir. Köy enstitüleri hakkında yapılan derleme araştırmalarının oranının araştırma makalelerine göre az olduğu görülmektedir. Ancak yine de konu ile ilgili

derleme araştırmalarının fazla olduğu söylenebilir.

8. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 2002-2021 yılları arasında TR Dizin elektronik arşivinde köy enstitülerine ilişkin makalelerin yayımlandığı dergilere göre dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Makalelerin Yayınlandığı Dergilere Göre Dağılımı

Yayımlandığı Dergi	f
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	12
Turkish Studies	8
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	6
Tarih Okulu Dergisi	3
History Studies	2
Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi	2
Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi	2
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	2
Eğitim Bilim Toplum	2
Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi	2
Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi	2
Tarih İncelemeleri Dergisi	1
Planlama Dergisi	1
Belgi Dergisi	1
Milli Eğitim	1
Sosyoloji Konferansları	1
Marmara Coğrafya Dergisi	1
Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi	1
Veteriner Hekimler Derneği Dergisi	1
Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1
Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1
Türk İşlam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi	1
Amme İdaresi Dergisi	1
Atatürk Yolu Dergisi	1
Başkent University Journal of Education	1
Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi	1
Doğru Coğrafya Dergisi	1
Türkiye Sosyal Arařtırmalar Dergisi	1
Türk Kütüphaneciliği	1
Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi C SERİSİ SOSYAL BİLİMLER	1
Çağdaş Eğitim Dergisi	1
Megaron	1
Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1
Toplum ve Sosyal Hizmet	1

Tablo 4 incelendiğinde, köy enstitüleriyle ilgili makalelerin en fazla Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde yayınlandığı görülmektedir. Aslında belirtilen dergiden yayınlanan bu 12 makalenin hepsinin yayın yılının 2004 olduğu ortaya çıkmaktadır. Makalelerin yayın yıllarının dağılımını gösteren Grafik 3’te 2004 yılına ait 12 makalenin hepsi Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde

yayınlanmıştır. Aynı zamanda bu 12 makalenin hepsi derleme makaledir. Sonrasında ise Turkish Studies Dergisi’nde 8, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde ise 6 makalenin yayınlandığı görülmektedir. Köy enstitüleriyle ilgili makalesi bulunan dergiler incelendiğinde pek çok derginin sosyal bilimler konu alanlarını içerdiği göze çarpmaktadır. Eğitim, eğitim tarihi, tarih araştırmalarının yoğun olduğu dergiler ağırlıkta olsa da Megaron gibi mimarlık, Amme İdaresi Dergisi gibi kamu yönetimi ve siyasi bilimler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi gibi hemşirelik, Veteriner Hekimler Derneği Dergisi gibi veterinerlik konu alanlarına yer verilen dergilerin de köy enstitüleri araştırmaları içinde karşılık bulduğu söylenebilir.

9. alt probleme uygun olarak Türkiye’de 2002-2021 yılları arasında TR Dizin elektronik arşivinde köy enstitülerine ilişkin yayınlanan makalelerin konu alanlarına göre dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Makalelerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Konu alanları	f
Eğitim-öğretim süreçleri ve yaklaşımları	10
Köy Enstitüsü Modelleri	8
Türk Eğitim Tarihindeki Yeri	8
Enstitü mezunlarının niteliklerine etkisi	4
Günümüz eğitim anlayışına yansımaları	3
Eğitim felsefeleri	3
Kalkınmadaki rolü	3
Sözlü tarih yaklaşımıyla incelenmesi	3
Örgüt kültürü/imece	3
Halk eğitimi	2
Okuma kültürü	2
Edebiyat	2
Dönemin eğitimcilerinin etkisi ve değerlendirmeleri	2
Modernleşme rolü	1
Sosyoloji	1
Akımlar açısından inceleme	1
Siyaset	1
Sanat eğitimi	1
Çeviri eğitimine uygulanabilirliği	1
Okulların yapı bilgisi ve mimarisi	1
Kültürel diplomasi	1
Okul atmosferi	1
Veteriner hekimliği eğitimi yaklaşımlarıyla ilişkilendirme	1
Toplumsal cinsiyet	1
Halkçılık	1
Sosyal hizmet	1
Kız öğrenciler	1

Köy enstitüleriyle ilgili yapılan çalışmaların konu alanları incelendiğinde en fazla “Eğitim-Öğretim Süreçleri ve Yaklaşımları”, “Köy Enstitüsü Modelleri” ve enstitülerin “Türk Eğitim Tarihi’ndeki Yeri” gibi konuları ele alan makalelerin olduğu Tablo 5’te görülmektedir. Enstitülerdeki eğitim-öğretim süreçlerinin ve benimsenen yaklaşımların incelendiği makalelerin yanı sıra enstitülerin “Günümüz Eğitim Anlayışına Yansımaları”nı ele alarak güncel eğitim süreçleri içerisinde değerlendirmesini yapmaya çalışan ve enstitüleri “Eğitim Felsefeleri” açısından inceleyen çalışmalar da dikkat çekmektedir. Ayrıca enstitülerin toplum kalkınmasındaki rolünü ve halk eğitimine katkısını inceleyen araştırmalara da rastlanmaktadır. Şüphesiz köy enstitülerinin toplumun kalkınmasına ve halkın okuma yazma oranının yükseltilmesine sunduğu katkılara

ilişkin kanılar büyük oranda gerçek olsa da bu kanıların araştırmalarla desteklenmesi oldukça önemlidir. Köy enstitüleriyle ilgili yapılan çalışmaların çoğunda sözlü tarih araştırma yöntemi kullanılsa da Tablo 2’de görülen “Sözlü Tarih Yaklaşımıyla İncelenmesi” kategorisi, 3 makalede sözlü tarih yaklaşımına özellikle vurgu yapılmasından dolayı oluşturulmuştur. Bu makalelerin 2 tanesinde özellikle tek bir kişiyle sözlü tarih çalışması yürütülmüş; diğer 1 tanesinde ise makalenin büyük bir kısmında yalnızca sözlü tanıkların ifadelerine yer verilmiştir. Köy enstitüleri hakkında yapılan çalışmalar genel olarak enstitülerin kuruluşu, işleyişi, kapatılışı, eğitim-öğretim süreçleri, eğitim yaklaşımları ve felsefeleri gibi konu alanları etrafında yoğunlaşsa da farklı alanlarda da çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Sanat eğitimi, veterinerlik eğitimi, örgüt kültürü/imece, siyaset, edebiyat, okuma kültürü, halk eğitimi, halkçılık ideolojisi, sosyoloji, okul atmosferi, çeviri eğitimi, sosyoloji, sosyal hizmet, mimari, kız öğrenciler... gibi konu alanlarında da köy enstitülerine ilişkin çalışmalar yapılmıştır.

TARTIŞMA / SONUÇ / ÖNERİ

Araştırmanın bu bölümünde genel amaç doğrultusunda alt problemlerin sonuçları ve tartışması yapılmıştır.

Araştırmanın 1. alt problemi olan köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde diğer yıllarla kıyaslandığında 2019 yılının köy enstitüleri ile ilgili en fazla tez yazılan yıl olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle son yıllarda köy enstitüleri ile ilgili lisansüstü tezlerin sayısının arttığı gözlemlenmiştir. 44 yıllık veriler incelendiğinde, köy enstitüleri ile ilgili lisansüstü tezlerin son 5 yıl içinde %49’luk bir oranla en yüksek seviyelerde olduğu belirlenmiştir. Bu durumda ülkemizde son 5 yıl içinde eğitimin yeni arayış ve yaklaşımlarda köy enstitülerinin yine parlayan bir yıldız gibi kendini hatırlattığının göstergesidir. Çukur (2008) tarafından yapılan çalışmada köy enstitüleri ile ilgili tezler incelenmiş ve 2008 yılına kadar YÖK Tez’de 21 tezin yapıldığı belirtilmiş olup bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmemektedir. Koç (2020, 2021a; 2021b) tarafından yapılan farklı çalışmalarda Koç, köy enstitüleri ile ilgili yaptığı çalışmaları belirli yıl aralıklarına göre sınıflamıştır. Koç, 2010 yılına kadar olan tezleri bir çalışmada, 2010-2015 yılı arasını bir çalışmada, 2016-2019 arasını da başka bir çalışmada incelemiştir. Bu çalışmalarda köy enstitüleri ile ilgili 2010 yılına kadar toplam 31 çalışma yapıldığı, 2010-2015 yılları arasında 21 adet lisansüstü tez, 2016-2019 yılları arasında ise 36 tez yapıldığını belirlemiştir. Araştırma sonuçları 2010-2015 arasındaki tez sayısı ile örtüşürken diğerleri ile örtüşmemektedir. Bunun nedeni olarak ise YÖK Tez veri tabanında anahtar kelimeler yazıldığı (“köy enstitüsü”) zaman tüm alanlarda ara alanı işaretlendiğinde odak noktasında köy enstitüsü olmayan çalışmaların çıkarılması amacıyla “köy enstitü” olarak değiştirilmesi ve bu sonuç doğrultusunda analizlerin yapılması gösterilebilir. Çukur (2008) tarafından yapılan çalışmada köy enstitüleri ile ilgili tezler incelenmiş ve 2008 yılına kadar YÖK Tez de 21 tezin yapıldığı belirtilmiş olup bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmemektedir. Bunun nedeni olarak ise YÖK Tez veri tabanında anahtar kelimelere “köy enstitüleri” yazılmasıdır. Bu çalışmada daha geniş aralığa ulaşmak için anahtar kelimelere “köy enstitü” yazılmış ve daha fazla teze ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2. alt problemi olan köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylere göre dağılımı incelendiğinde 88 yüksek lisans ve 16 doktora tezi olmak üzere toplam 104 lisansüstü teze; 45 araştırma ve 22 derleme makalesi olmak üzere toplam 67 makaleye ulaşılmıştır. Doktora tezlerinin daha az sayıda olma sebebi olarak hem doktora programı sayısının yüksek lisansa göre daha az olması hem de öğrenci sayısının yine yüksek lisansa göre daha az olması gösterilebilir. Ancak ilkokulda yapılan köy enstitüleri konulu çalışmaların içinde sadece %19’luk bir oranı kapsamaması ise oldukça az olarak nitelendirilebilir. Lisansüstü çalışmaların içinde doktora tezlerine ağırlık verilmesi köy enstitülerinin bilinmeyen ya da ele alınmayan özelliklerinin ayrıntılı olarak incelenmesi ile hem eğitim sistemimize hem öğretmenlerimize hem de öğrencilerimize ışık olması gibi olumlu etkileri yüksek lisans tezlerinden daha çok kapsamlı olacaktır. Elbette en önemlisi doktora tezlerinin de yüksek lisans tezlerinin de niceliklerinin yanında niteliklerini de artırmak alana önemli katkılar sağlayacaktır. Çukur (2008) tarafından yapılan çalışmada köy enstitüleri ile ilgili tezlerin incelenmiş ve 2008 yılına kadar yapılan toplam 21 çalışmadan 4’ü doktora tezi 17’si yüksek lisans tezi olarak belirlenmiş olup bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Koç

(2020; 2021a; 2021b) tarafından yapılan farklı çalışmalarda da bu çalışma ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın 3. alt problemi olan köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde 51 farklı üniversitede köy enstitüleri ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ülkemizde 206 üniversite bulunduğu, köy enstitüleri ile ilgili pek çok alanda çalışma yapılabileceği düşünüldüğünde ve bu çalışma alanların hemen hemen hepsinde yüksek lisans programı var olmasına rağmen üniversitelerde halen köy enstitüleri konulu çalışmaların yapılmadığı ya da çok az sayıda yapıldığı belirlenmektedir. Bu sayının az olmasının sebebi ise geçmişte üniversite sayısının az olması olarak görülebilir. 2000 yılına kadar ülkemizde 74 adet üniversite var iken son 20 yılda bu sayı 206’ya kadar çıkmıştır. Dolayısıyla köy enstitüleri ile ilgili çalışma yapan üniversitelerin sıralaması incelendiğinde çalışma sayısının çok olduğu üniversitelerin hepsinin köklü, eski üniversiteler olduğu görülmektedir. Köy enstitüleri ile ilgili çalışma yapan üniversite ayısının ilerleyen süreçte daha da artması beklenmektedir. Bir araştırmacı tarafından yapılan farklı çalışmalarda, köy enstitüleri ile ilgili tezleri incelediğinde doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden daha az sayıda olduğuna sonucuna ulaşmıştır (Koç, 2020, 2021a, 2021b). Araştırmanın sonucu ile bu araştırmanın sonucu birbirini desteklemektedir. Özellikle belirli üniversitelerde çalışmaların yoğunlukta olmasının sebebi olarak ise eski ve köklü üniversiteler olması gösterilebilir. Henüz 1’er tane çalışma yapılmış üniversiteler incelendiğinde ise bunların birçoğunun yeni üniversiteler olduğu belirlenmektedir.

Araştırmanın 4. alt problemi olan köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin alanlara göre dağılımı eğitim öğretim, tıp, mimarlık, sahne ve görüntü sanatları, ekonomi, kamu yönetimi gibi 15 farklı alanda yapıldığı görülmektedir. Her ne kadar temelinde pek çok sebep olsa da köy enstitülerinin ana kuruluş amaçları eğitimidir. Ancak şu da göz ardı edilmemelidir ki; bulunduğu dönemde pek çok konuda siyasetin gündemini belirlemiş ve eğitimle ilgili siyasi tarih gibi bir tarih oluşturmuştur. Esas kuruluş amaçları arasında ülkenin köylünün kalkınması olan köy enstitülerinde marangozluktan çocuk bakımına, ziraatten ulusal oyunlara kadar her türlü ders verildiği için bütün alanlarda çalışılabilecek bir konudur. Bu açıdan düşünüldüğünde 15 alanda bugüne kadar çalışılmış olması henüz çalışılmamış birçok alanın var olduğunun göstergesidir. Çukur (2008) tarafından yapılan çalışmada köy enstitüleri ile ilgili tezler incelendiğinde Tarih Anabilim Dalında, Eğitimle ilgili anabilim dallarında, Sosyoloji Anabilim Dalında, Siyasal Bilimler Anabilim Dalında, Kamu Yönetimi Anabilim Dalında, İktisat, Mimarlık gibi Anabilim Dallarında yapıldığını belirtmiştir. Bu çalışmada da bu alanlarda dahil çok farklı alanlarda köy enstitüleri ile ilgili araştırmaların yapıldığı bulunmuş olup iki araştırmanın sonucu birbiri ile örtüşmektedir (Çukur, 2008).

Araştırmanın 5. alt problemi ile araştırmanın 9. alt problemi olan köy enstitüleri konulu lisansüstü tezlerin ve makalelerin konu alanlarına göre dağılımı incelendiğinde köy enstitüleri ile ilgili yapılan yayınların konu alanlarına bakıldığında Köy Enstitüleri modelleri, eğitim süreçleri, eğitim yaklaşımları, enstitülerin Türk Eğitim Tarihi’ndeki yeri gibi konuların üzerinde çok fazla durulduğu görülmektedir. Onun dışında köy enstitülerinin toplumsal kalkınma ile değişime, halkın modernleşmesi ile eğitimine etkilerinin ve katkılarının araştırıldığı, günümüz eğitim anlayışına yansımaları ve katkısının incelendiği ayrıca siyaset, sosyoloji, toplum sağlığı, mimari gibi farklı pek çok açıdan ele alındığı görülmektedir. Köy enstitülerinin özellikle kalkınma, toplumsal değişim ve ulus-devlet anlayışına getirdiği kazanımların konu alanı olarak çok çalışılması elbette enstitülerin bu konuda ülkemize kazandırdıkları ile ilişkilidir denilebilir. Eğitim süreçlerinin çok çalışılması ise geçmişin deneyimlerinin bugüne olumlu ya da olumsuz ışık tutması olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar farklı konularda ele alındığı ve çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülse de köy enstitüleri, günümüzde hala tartışılan ve gelecekte de tartışılmaya devam edilecek olan bir konu olarak farklı alanlarda pek çok araştırmacının dikkatini çekmektedir. Bu kadar çeşitli alanlarda yapılan bu çalışmalar aslında köy enstitülerinin ne kadar çok yönlü kurumlar olduğunu da ortaya koymaktadır. Çukur (2008) tarafından yapılan çalışmada köy enstitüleri ile ilgili tezler incelendiğinde konu alanlarının köy enstitüleri, kuruluşu, faaliyetleri ya da işleyişi, eleştiriler ve kapatılışı çerçevesinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ayaz ve diğerleri. (2015) tarafından yapılan çalışmada Türkiye’de öğretmen eğitimi ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiş ve köy enstitülerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin tezlerde incelendiği belirtilmiştir. Şahin ve diğerleri (2013)

tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen eğitimi konularında yüksek lisans tezlerinde de doktora tezlerinde de en fazla köy enstitülerinin çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonuçlarında da köy enstitüleri ile ilgili tezlerin konu alanları belirlenirken öğretmen eğitimi ile ilgili konu alanı belirlenmiş olmasından dolayı her iki çalışma ile de örtüşmektedir.

Araştırmanın 6. alt problemi olan köy enstitüleri konulu TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde yer alan makalelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde ise köy enstitüleri ile ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yılın 2004 yılı olduğu ortaya çıkmaktadır. 2002-2010 yılları arasında köy enstitüleri ile ilgili düzenli makale yayınlanmamışken 2010’dan günümüze kadar her yıl makale yayınlanmıştır. Son yıllara doğru köy enstitüleri hakkında yapılan çalışmaların azalmadan devam etmesi, köy enstitülerinin hala tartışılan ve güncelliğini koruyan bir konu olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın 7. alt problemi olan köy enstitüleri konulu TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde yer alan makalelerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde köy enstitüleri ile ilgili derleme çalışmalar araştırma makalelerine göre daha az düzeydedir. Bu durum köy enstitülerinin eğitim tarihi alanında ele alınan bir konu olmasından kaynaklanabilir. Derleme makalelerin genel olarak köy enstitülerinden mezun olan ya da bu konuda uzman kişilerce ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma makalelerinde ise genel olarak sözlü tarihten ve ilgili yazılı kaynaklardan yararlandığı söylenebilir.

Araştırmanın 8. alt problemi olan köy enstitüleri konulu TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin Arşivinde yer alan makalelerin yayınlandığı dergilere göre dağılımı incelendiğinde en fazla yayın yapan derginin Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı dergi en çok makalenin yayınlandığı yıl olan 2004 yılında yayınlanan tüm makalelerin yayınlandığı dergi olup hepsi derleme makaledir. Her ne kadar köy enstitüleriyle ilgili makalesi bulunan dergiler incelendiğinde pek çok derginin sosyal bilimler konu alanlarını içerdiği belirlense de pek çok farklı alandaki dergide enstitülerle ilgili makaleler yayınlanmıştır.

Öneriler

- Türkiye’de 206 üniversite varken sadece 44 üniversitede köy enstitüleri ile ilgili çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Çalışma sayısının oldukça az olmasından dolayı diğer üniversiteler de bu konuda çalışmalar yaparak eğitim tarihi ile ilgili gelişimlerine katkı sağlayabilirler.
- Tr Dizinde farklı alanlarda 1590 dergi yer almaktadır. Köy enstitüleri ile ilgili çalışmanın olduğu dergi sayısı ise 35’tir. Dolayısıyla diğer dergilerde de bu konuda çalışma kabul edilmeli ya da araştırmacılar diğer dergilere bu konudaki çalışmalarını yollamalıdır.
- Köy enstitüleri hemen hemen bütün bilim dallarının temel kavramlarını öğretmeye yönelik eğitim öğretim sistemlerine sahiptir. Lisansüstü tezlerde sadece 15 alanda 24 farklı konu alanında çalışma yer alırken makalelerde 27 konu alanında çalışma yer almaktadır. Dolayısıyla henüz çalışması yapılmamış pek çok diğer alanda köy enstitüleri ile ilgili farklı çalışmalar yapılmalıdır.
- Köy enstitüleri; eğitiminden-öğretimine, öğrencisinden-öğretmenine, sosyolojisinden-felsefesine, kültüründen-değişim ve dönüşümüne, mimarisinden-atölyelerine kadar tüm yönleri ile alınması gerekli pek çok çalışma alanına halen sahiptir. Tüm bu yönlerin ayrıntıları ile araştırılması bugün bu alandaki çalışmalara ve gelişmelere ciddi katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ada, S., & Baysal, Z. N. (2013). *Pedagojik-Androgojik Formasyon ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme* (1. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Akandere, O., & Esen, S. (2021). Köy Enstitülerinde İş ve Üretim Odaklı Eğitim, Küme Çalışmaları ve İmece. *Atatürk Yolu Dergisi*(68), 25-49.

- Akay, M. (2017). *Köy Enstitülerinde Yetişen Kadın Öğretmenlerin Türk Toplumuna Etkileri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Akkutay, Ü. (1996). *Milli Eğitimde Yabancı Uzman Raporları*. Avni Akyol Kültür ve Eğitim Ümit Vakfı.
- Akyüz, Y. (2020). *Türk Eğitim Tarihi* (33. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Apaydın, T., Aydoğan, M., Altunya, N., Başaran, İ. E., & Gazalcı, M. (2000). *Dünyaya Örnek Bir Eğitim Uygulaması "Köy Enstitüleri"* (1. Basım). TÜSES Yayınları.
- Ayaz, M. F., Oral, B., & Söylemez, M. (2015). Türkiye’de öğretmen eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ilkogretim Online*, 14(2), 787-802.
- Aydın, B. M. (2013). *Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması* (2. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye’nin Eğitim Çıkması ve Atatürk* (1. Baskı). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Creswell, J. W. (2020). *Eğitim Araştırmaları: Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev. Ed.; 3. baskı). EDAM Yayınları.
- Çakmak, F. (2007). Kuruluşundan Kapatılışına Kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi İçerisinde Köy Enstitülerin Yönelik Muhalefet. *ÇTTAD*, VI(15), 221-250.
- Çukur, D. (2008). Köy Enstitüleri eğitim modelinin hedeflediği insan tipi ve Türkiye’de yapılmış tezlerde Köy Enstitüleri. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 151-162.
- Esen, S., & Akandere, O. (2021). Köy Enstitülerinde Kız Öğrenciler (Alınma Süreçleri, Eğitimleri ve Meslek Hayatları). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 21(43), 807-847.
- Dere, İ., & Ateş, Y. (2023). Studies on literacy skills in social studies education: A systematic literature review (1996-2020). *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67(3), 360-376.
- Gough, D. (2007). Weight of evidence: a framework for the appraisal of the quality and relevance of evidence. *Research papers in education*, 22(2), 213-228.
- Gümüsoğlu, F. (2019). *Sözlü ve Yazılı Belgeler Işığında Cılavuz Köy Enstitüsü* (3. Basım). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Güven, İ. (2018). *Türk Eğitim Tarihi* (7. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Kaplan, M. (2002). *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri* (1. Baskı). T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kapluhan, E. (2012). Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 26, 172-194.
- Karagöz, S. (2005). *Kayseri-Zincidere Köy Muallim Mektebi (1926-1932)'nin Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihi içindeki yeri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Kartal, S. (2008). Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 23-36.
- Kılıç, F. (2019). Atatürk Dönemi Eğitim Tarihi. M. Kılınç & S. Keçeci Kurt (Ed.), *Türk Eğitim Tarihi* içinde, (ss. 193-214). Pegem Akademi Yayınları.
- Kirby, F. (2015). *Türkiye’de Köy Enstitüleri* (6. Baskı). Tarihçi Kitabevi.
- Kitchenham, B. (2004). Procedures for performing systematic reviews. *Keele, UK, Keele University*, 33, 1-26.
- Koç, N. (2013). *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri* (1. Baskı). İdeal Kültür Yayıncılık.
- Koç, N. (2020). Türkiye’de “Köy Enstitüleri” konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin nicelik ve nitelik yönleriyle değerlendirilmesi (2010’a kadar). *Tarihyazını*, 2(1), 13-36.
- Koç, N. (2021a). Türkiye’de “Köy Enstitüleri” konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin nicelik ve nitelik

- Koç, N. (2021b). Türkiye’de “Köy Enstitüleri” Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Nicelik ve Nitelik Yönleriyle Değerlendirilmesi III (2016-2019). *Gaziantep Üniversitesi Ayıntab Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 29-54.
- Madigan, D. (2002). *Descriptive modeling*. www.stat.columbia.edu/~madigan/DM08/descriptive.ppt.pdf
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap: Nitel Veri Analizi* (S. A. Altun & A. Ersoy, Ed. 3. baskı). Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (1998). *Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar* (1. Baskı). Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Sallan Gül, S., Alican, A., & Gümüšoğlu, F. (2015). Cumhuriyetin Aydınlanma Sembolleri: Kadınlar ve Köy Enstitüleri. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10-11, 89-114.
- Şahin, M. (1992). Bir halk eğitim çalışması örneği olarak millet mektepleri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 213-234.
- Şahin, M. (1995). Türkiye de köye öğretmen yetiştirme model önerileri, uygulamaları ve değerlendirmeler (Tarihi gelişim). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2(4-5), 45-61.
- Şahin, M. (1998). Türkiyede öğretmen yetiştirme politikalarında yabancı eğitim uzmanların etkisi. *Milli Eğitim*, (137), 91-99.
- Şahin, M., Çetinoğlu, A., & Ayvaz, S. (2013). Türkiye’de öğretmen eğitiminin tarihçesi ile ilgili tezler üzerine bir değerlendirme. *Journal of International Social Research*, 6(27), 494-504.
- TBMM Zabıt Ceridesi. (1940). Köy Enstitüleri Kanunu.
- Türkoğlu, P. (2020). *Tonguç ve Enstitüleri* (8. Baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N., & Akandere, O. (2017). Köy Enstitülerinin İdeolojik Yapısı. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XVII/35, 275-316.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Village institutes are the most important and the most talked about education model in the history of Türkiye. For this reason, a lot of research has been done on many different subjects and continues to be done. Issues related to village institutes have not been fully studied. Many subjects that have not yet been researched or some of them have been researched are waiting to be studied. At this point, the aim of this study is to examine the postgraduate studies in the field of Village Institutes in Turkey between the years 1977-2021 and the studies of Tr Index articles between the years 1960-2021 according to certain criteria in order to reveal the subjects whose research has not been completed or have never been studied until now. For this purpose, the distribution of graduate studies on village institutes by years, graduate levels, universities, fields and subject areas, and the distribution of articles in the TÜBİTAK ULAKBİM TR Index Archive by years, types, journals in which they were published, and subject areas were examined.

Materials and Methods: In the method of the research, descriptive survey design, which is one of the systematic review approaches, was used. With the systematic review approach, all the existing researches were determined, evaluated and interpreted by examining the postgraduate theses about village institutes and the articles in the TR Index. With descriptive scanning, the findings obtained from theses and articles were tabulated according to the predetermined features for the general summary. The universe of the research consisted of 104 postgraduate theses made between 1960-2021 and accessed within the YÖK Publication Documentation Department, and 67 articles in the TÜBİTAK ULAKBİM TR Index Archive between 2002-2021. The stages of the systematic approach were determined by scanning the literature and the data of the research were collected in this direction. These stages are as follows:

1. The research question was determined and its frame was formed. In the determination of the theses included in the research, “village institute” was written for detailed scanning in the National Thesis Archive of the

Higher Education Institution. Then, "thesis name" for the field to be searched, and "all" for the permission status and thesis type sections are selected. Under these keywords and the marked options, 104 theses published between 1977 and 2021 were examined. In order to identify the articles published on village institutes, "village institutes" and "village institute" were written into the search engine for detailed scanning in the TÜBİTAK ULAKBİM TR Index Archive. Afterwards, Science and Social was marked as the database, the years 1960-2021, which covered the widest range of years, were determined and all fields were searched. The articles published between 2002-2021 in the electronic archive of TR Index were reached and 67 articles directly related to village institutes were examined among these articles.

2. Inclusion and exclusion criteria were determined. Attention was paid to include "village institutes" in the titles of the studies. In addition, all articles and theses in English and Turkish, all fields, including science and social in the articles, and all the theses (with or without permission; abstracts are used) were included in the study. All studies that could not be identified by keywords were excluded from the research.

3. Keywords were used as a search strategy.

4. It was checked whether the inclusion criteria met the sub-problems of the research and it was determined that they all met.

5. In the classification of the studies, the findings were tabulated.

Findings: In the analysis of the data, descriptive content analysis and thematic content analysis (meta-synthesis) were used in accordance with the systematic review approach. Descriptive content analysis to descriptively evaluate the trends and research results of all studies on village institutes; Meta-synthesis was used to synthesize and interpret the researches on village institutes by creating themes. The data were primarily coded, categories were created, codes and themes were arranged, and the findings were defined and interpreted. A total of 11 conceptual categories (distribution of theses by years, graduate levels, universities, fields, subject areas; distribution of articles by years, types, journals in which they were published, and subject areas) and a total of 176 codes were obtained from 150 studies included in the systematic study on village institutes. After the codes and themes were matched, the findings were defined and interpreted. Expert opinion was sought in order to determine whether the concepts under 11 conceptual categories belonging to 9 sub-problems formed in the research represent the aforementioned 176 codes. While 16 of the 104 postgraduate thesis studies on village institutes were doctoral theses, 88 of them were determined as master's theses. While 45 of the articles in the TR index are research articles, 22 of them are review articles. Postgraduate theses on village institutes were carried out in 51 different universities, in 15 different fields and in 24 different subject areas. The articles in the Tr Index were published in 35 different journals and in 27 different subject areas.

Discussion: As a result of the research, many studies, especially graduate theses and articles, have been conducted on Village Institutes for many years. When the review studies on Village Institutes were examined, it was seen that the studies were generally limited to theses (Ayaz et al., 2015; Çukur, 2008; Koç, 2020, 2021a, 2021b; Şahin et al., 2013). In this sense, the current study provides a systematic review of both theses and articles and addresses the studies on the Village Institutes in a broad framework. As can be seen in many related studies, the studies on Village Institutes are still up-to-date. It is seen that the studies on the Village Institutes are mostly related to the education and training processes, the Village Institute Models, and their impact on social development.